

Regelink
Ecologie & Landschap

Ecologische quickscan

Slaapdoosjes zolder, kelder en parkeerplaats landgoed Hackfort

In het kader van natuurwetgeving

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	T.P. Molenaar
In opdracht van	Natuurmonumenten beheerkantoor De Graafschap
Naam opdrachtgever	A.Westendorp
Rapportnummer	RA16354-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	09 november 2016
Aantal pagina's	37
Collegiale toets	P.T. Twisk
Wijze van citeren	Molenaar, T.P. , 2016. Ecologische quickscan Slaapdoosjes zolder, kelder en parkeerplaats landgoed Hackfort. In het kader van natuurwetgeving. Rapport RA16354-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel	5
1.3 Leeswijzer	5
2. Wet- en regelgeving	7
2.1 Flora- en faunawet	7
2.2 Bescherming van gebieden	10
2.3 Wet natuurbescherming	10
3. Werkwijze	15
4. Omschrijving plangebied	16
4.1 Afstand tot beschermde gebieden	17
5. Resultaten beschermde soorten	18
5.1 Vaatplanten	18
5.2 Zoogdieren	18
5.3 Vogels	21
5.4 Vissen	21
5.5 Amfibieën en reptielen	21
5.6 Libellen en dagvlinders	22
5.7 Overige ongewervelden	22
6. Ingreep	23
7. Toetsing aan wet- en regelgeving	25
7.1 Vaatplanten	25
7.2 Zoogdieren	25
7.3 Vogels	27
7.4 Overige soortgroepen	28
7.5 Gebiedsbescherming	28
8. Conclusies	29
8.1 Vleermuizen	29
8.2 Vogels	30

8.3	Samenvatting	31
9.	Bronnen	32
9.1	Literatuur	32
Bijlage 1.	Foto-impressie plangebied	33
Bijlage 2.	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	37

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Natuurmonumenten is bezig met het herbestemmen van de panden op landgoed Hackfort.

Onderdeel van deze herbestemming is het plaatsen van slaapdoosjes op de zolder van het landhuis en de aanleg van een parkeerplaats met een nieuwe toerit. Tevens is de wens om de kelder van het landhuis in gebruik te nemen als opslagruimte.

Volgens nationale- en internationale regelgeving is het verplicht om voordat deze ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar de eventuele effecten op beschermde flora en fauna. Om dergelijke effecten te kunnen bepalen is het noodzakelijk eerst in beeld te brengen welke beschermde flora en fauna aanwezig is in het plangebied. Middels een quickscan wordt de (potentieel) aanwezige beschermde flora en fauna in beeld gebracht. Tevens wordt duidelijk of er soortgericht onderzoek nodig is om het voorkomen van beschermde soorten aan te tonen dan wel uit te sluiten, en aan de hand daarvan de effecten van de ingreep te kunnen bepalen.

Naast het effect op beschermde soorten kan het nodig zijn om onderzoek te verrichten naar de eventuele negatieve effecten van de ingreep op de kwaliteit van beschermde gebieden in de omgeving.

1.2 Doel

Door middel van deze quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke middels de Flora- en faunawet beschermde flora en fauna komen (potentieel) voor in het plangebied?
- Welke negatieve effecten kan de (potentieel) aanwezige flora en fauna ondervinden van de ingreep?
- Houdt, gelet op de mogelijke negatieve effecten, het uitvoeren van de ingreep een overtreding van de Flora- en faunawet in?
- Naar welke soorten en voor deze soorten belangrijke functies dient eventueel aanvullend onderzoek plaats te vinden?
- Zijn negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uit te sluiten of is hiervoor een nadere toetsing nodig?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de relevante wet- en regelgeving toegelicht. In hoofdstuk 3 worden werkwijze en inspanning beschreven, en in hoofdstuk 4 volgt een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van de flora- en fauna-inventarisatie gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 6 omschreven. In hoofdstuk 7 worden vervolgens de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de (potentiële) flora en fauna en getoetst aan de Flora- en faunawet. Ook wordt

ingeschat of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uitgesloten kunnen worden. In hoofdstuk 8 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen. Tevens is een korte bronnenlijst opgenomen (hoofdstuk 9).

2. Wet- en regelgeving

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij'-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

2.1.1 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepalingen die relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

2.1.2 Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

Op 23 februari 2005 is de AMvB art. 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AMvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw,
- bestendig gebruik,
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Soorten opgenomen in Tabel 1 zijn licht beschermd. Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van bovengenoemde categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

Soorten opgenomen in Tabel 2 zijn zwaar beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten opgenomen in Tabel 3 zijn strikt beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en die negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben zijn ontheffingsplichtig. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten,

- bescherming van flora en fauna,
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EZ) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (Bijlage 2). Het betreft dan vogels die in de volgende categorieën vallen:

- vogels die het gehele jaar door gebruikmaken van hun nestlocatie als vaste rust- en/ of verblijfplaats,
- koloniebroeders die erg honkvast zijn en sterk afhankelijk zijn van bebouwing of specifiek biotoop,
- niet koloniebroeders die erg honkvast zijn en sterk afhankelijk zijn van bebouwing of specifiek biotoop,
- vogels die jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruikmaken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Voor het aantasten van de functionaliteit van een jaarrond beschermd nest dient altijd een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna,
- veiligheid van het luchtverkeer,
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Naast de bovenstaande vier categorieën is er ook nog een vijfde categorie. Van deze vogels wenst Bevoegd Gezag een inventarisatie of inschatting van de nestmogelijkheden in de nabijheid. Ontbreken deze, dan dient de initiatiefnemer passende maatregelen te nemen en/of een ontheffing aan te vragen.

2.1.3 Gedragcodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten uit Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op: <https://mijn.rvo.nl/gedragscodes-overige-organisaties>.

2.2 Bescherming van gebieden

2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

In Nederland is de bescherming van natuurgebieden en de daarin voorkomende natuurwaarden geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Onder deze wetgeving vallen zowel de Natura 2000-gebieden als de Beschermde Natuurmonumenten. Natura 2000-gebieden zijn gebieden die aangewezen zijn op grond van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn of beide. Zowel Natura 2000-gebieden als Beschermde Natuurmonumenten zijn geselecteerd en als te beschermen gebieden aangewezen op grond van in deze gebieden voorkomende bijzondere natuurwaarden. Deze natuurwaarden mogen niet worden aangetast. De provincie is het bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998. Voor meer informatie over de Natuurbeschermingswet 1998 en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natura-2000>.

2.2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het Bevoegd Gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

2.3 Wet natuurbescherming

2.3.1 Algemeen

Op 1 januari 2017 wordt de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden;
- bescherming van soorten;
- bescherming van houtopstanden.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen

worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Voor de exacte formulering dient altijd de wettekst te worden geraadpleegd (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

2.3.2 Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren; of
- een significant verstrend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen;

is ingevolge artikel 2.7, tweede lid verboden. De activiteit kan slechts doorgang vinden wanneer Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen.

2.3.3 Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes, namelijk:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn;
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn;
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1. is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Onder de Flora- en faunawet zijn vogelsoorten verdeeld over vier categorieën. Alle vogelsoorten uit deze vier categorieën genieten een jaarronde nestbescherming. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn. Zolang de Provinciale Staten niet met een formeel standpunt komen wordt de lijst met soorten zoals deze voor de Flora- en faunawet geldt gehanteerd. Zie Bijlage 2 voor de categorie 1-4.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen alle dieren uit:

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn;
- bijlage II bij het Verdrag van Bern;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn;

en alle planten uit:

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern.

Ingevolge artikel 3.5. is het verboden om:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Bij een strikte hantering van de wet betekent dit dat voor deze soorten het ver(storen) ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het beschermingsregime andere soorten vallen soorten waarvan er geen Europese verplichting tot bescherming is. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantsoorten te beschermen.

Ingevolge artikel 3.10. is het verboden om:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime valt ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. De verwachting is dat er, net als bij de huidige Flora- en faunawet, voor deze soorten een algemene vrijstelling gaat komen. Voor Gelderland is er op 19 juli een concept omgevingsverordening ter inzage gelegd, met daarin opgenomen de voorgenomen vrijstellingen.

Ontheffing en vrijstellingen

Het verlenen van een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3 lid 4b, artikel 3.8 lid 5b en artikel 3.10 lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Ontheffingen worden verleend door de minister of Gedeputeerde Staten. Vrijstellingen worden afgegeven door de minister of Provinciale Staten.

2.3.4 Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte grond van tien are of meer of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Ingevolge artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom (voor deze wet);
- houtopstanden op erven of in tuinen, en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- Het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;

- zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Ingevolge artikel 4.2. is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van vriend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er voor de Boswet wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

3. Werkwijze

De volgende methoden werden bij het onderzoek gebruikt:

1. Op 2 september 2016 zijn de zolder en de kelder van het landhuis, en de locatie van de nieuwe parkeerplaats en toerit door T.P. Molenaar bezocht. Daarbij werden de in het plangebied aanwezige ruimtelijke structuren en ecotopen met behulp van de volgende instrumenten geïnventariseerd:
 - verrekijker,
 - zaklamp,
 - fotocamera.
2. Door middel van literatuuronderzoek werd onderzocht welke beschermde flora en fauna in de ruime omgeving van het plangebied recent werden waargenomen. Hierbij werd gebruik gemaakt van waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), aangevuld met gegevens uit relevante recente verspreidingsatlassen en actuele websites. Daarnaast werd de ligging van het plangebied ten opzichte van nabijgelegen beschermde gebieden onderzocht.
3. Aan de hand van het veldbezoek en literatuuronderzoek werd op grond van *expert judgement* een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna met bijbehorende functies die in het plangebied (kunnen) voorkomen.
4. In samenspraak met de opdrachtgever werd de ingreep in kaart gebracht en omschreven.
5. Op grond van de beschreven ingreep werd een inschatting gemaakt van de redelijkerwijs te verwachten negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en functies.
6. Vervolgens werden de mogelijke negatieve effecten getoetst aan de Flora- en faunawet (Ff-wet) en Wet natuurbescherming (Wnb).
7. Ten slotte werd bepaald of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat hiervoor nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is.

4. Omschrijving plangebied

Het plangebied betreft de zolder en kelder van het landhuis en een weiland op landgoed Hackfort. Landgoed Hackfort ligt in Vorden in gemeente Brockhorst, provincie Gelderland. Het landgoed ligt aan de Baakseweg 8 in Vorden. In onderstaande figuur is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2016.

Kasteel Hackfort is bekend vanaf 1392 en is na verwoesting en verbouwing in huidige vorm sinds 1788 aanwezig. Het omringende landschap bestaat uit een kleinschalig coulisselandschap met houtwallen, hooilanden en bos. Tevens stroomt de Hackfortse beek over het landgoed.

De zolder bestaat uit een eiken gebint constructie, met daarop dakbeschot en leien. Van de twee torens van het kasteel is de zolder van de oostelijke toren te bereiken vanuit de hoofdzolder boven het centrale deel van het kasteel. De zolder van de toren aan de westzijde is niet vanaf de hoofdzolder te bereiken.

De kelder is momenteel voor een gedeelte in gebruik. Deze ruimte kan gehuurd worden voor bijeenkomsten e.d. Daarnaast is een aantal ruimten in gebruik als opslag.

De beoogde locatie voor extra parkeergelegenheid bestaat uit een weiland met algemene grassoorten. De oprit voor de nieuwe parkeerplaats loopt door een bosstrook tussen het weiland en de Baakseweg. Deze bosstrook bestaat voornamelijk uit eiken (*Quercus robur*) met langs de weg beuken (*Fagus sylvatica*). In de ondergroei zijn hazelaar (*Corylus avellana*), hulst (*Ilex aquifolium*),

vlier (*Sambucus nigra*), braam (*Rubus spec.*) en kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*) aanwezig. Een kruidlaag is niet aanwezig.

4.1 Afstand tot beschermde gebieden

Het Natura 2000-gebied dat het dichtst bij het plangebied ligt is 'Rijntakken'. Dit gebied ligt op een afstand van meer dan 3 km van het plangebied.

Het plangebied is onderdeel van het NNN.

Beschermde Natuurmonumenten zijn niet aanwezig binnen een straal van 5 km van het plangebied.

5. Resultaten beschermde soorten

Op grond van de aanwezige ecotopen is een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen. Omdat onderhavige activiteit in de categorie ruimtelijke ontwikkeling valt wordt in dit hoofdstuk een beoordeling gemaakt van soorten uit Tabel 2 (zwaar beschermd) en Tabel 3 (strikt beschermd) van de Flora- en faunawet. Voor soorten uit Tabel 1 (licht beschermd) geldt een algehele vrijstelling, waarbij wel rekening gehouden dient te worden met de zorgplicht.

5.1 Vaatplanten

In het weiland worden geen beschermde soorten verwacht. Het perceel is momenteel in agrarisch gebruik. In de bosstrook ontbreekt een kruidlaag. Ten tijde van het veldbezoek was voorjaarsflora niet meer herkenbaar aanwezig in het veld. Het is mogelijk dat de tabel 1-soort gewone vogelmelk en tabel 2-soort daslook aanwezig zijn. Landgoed Hackfort kent van oudsher een rijke stinzenflora die in de afgelopen jaren hersteld is. De stinzen staan vooral rondom het kasteel en het parkbos ten zuidwesten van het kasteel. Het is echter goed mogelijk dat daslook en gewone vogelmelk zich uitgezaaid hebben. Het voorkomen van beide soorten kan dan ook niet geheel uitgesloten worden.

Gewone vogelmelk en daslook zijn onder de Wnb niet langer beschermd.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Muizen (ware muizen, woel- en spitsmuizen)

De verspreidingsgebieden van grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) en veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) liggen buiten het plangebied (respectievelijk langs de oostgrens, in Twente en in Zeeuws-Vlaanderen) (Broekhuizen et al., 1992, Regelink & Bosch, 2007). Voor de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) geldt dat deze soort een zeer natte, kruidenrijke vegetatie behoeft en dat de verspreiding zich beperkt tot de lage, natte delen van Nederland. De waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) is gebonden aan schone wateren met een rijke oevervegetatie. Derhalve kan worden gesteld dat binnen het plangebied geen beschermde muizensoorten voorkomen.

Onder de Wnb zijn naast bovengenoemde soorten ook de algemeen voorkomende soorten beschermd. Het is aan de provincies om een verordening op te stellen waarin soorten vrijgesteld worden van de ontheffingsplicht. In de conceptverordening van de provincie Gelderland zijn de algemeen voorkomende muizen opgenomen en vrijgesteld.

5.2.2 Knaagdieren

Het plangebied ligt binnen het bekende verspreidingsgebied van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*). Tijdens het veldbezoek werden geen nesten van de eekhoorn aangetroffen. Tevens werden er geen knaagsporen waargenomen. De kans is derhalve redelijkerwijs uitgesloten dat deze soort vaste rust- en verblijfplaatsen heeft in het plangebied.

5.2.3 Marterachtigen

Op de zolder en in de kelder werden geen sporen van zwaar of strikt beschermde marterachtigen aangetroffen. Het is dan ook uitgesloten dat het kasteel dient als verblijfplaats voor steenmarter (*Martes foina*) of boommarter (*Martes martes*). In de bosstrook zijn geen bomen aangetroffen met afdoende grote holtes om een verblijfplaats te bieden aan boom- en/of steenmarter. Vaste rust- en verblijfplaatsen van beide soorten zijn derhalve niet aanwezig. Het is wel mogelijk dat de bosstrook onderdeel is van het foerageergebied van boom- en/of steenmarter. Beide soorten komen in de regio voor.

In het plangebied werden geen sporen van de das (*Meles meles*) aangetroffen. Het plangebied ligt buiten de bekende verspreiding van de das. De das heeft dan ook geen verblijfplaats of essentieel foerageergebied in het plangebied.

Onder de Wnb zijn naast bovengenoemde soorten ook de algemeen voorkomende soorten beschermd. Het is aan de provincies om een verordening op te stellen waarin soorten vrijgesteld worden van de ontheffingsplicht. Momenteel is er een verschil tussen de verschillende provincies welke marterachtigen in de verordening worden opgenomen. De provincie Gelderland heeft de wezel, hermelijn en bunzing vrijgesteld in hun conceptverordening. Naar verwachting blijft de bescherming van boom- en steenmarter hetzelfde als onder de Ff-wet.

5.2.4 Vleermuizen

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor een aantal soorten vleermuizen. Op grond van de geringe omvang van het plangebied is de kans klein dat het een essentieel foerageergebied betreft. Lijnvormige elementen zijn aanwezig, waarmee ook vliegroutes van vleermuizen aanwezig kunnen zijn.

De zolder van het kasteel is in gebruik als vaste rust- en verblijfplaats door gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) (bron: mondelinge mededeling A. Westendorp, Natuurmonumenten). Deze soorten zijn ook vastgesteld bij een eenmalig bezoek met een batdetector door A. Ouwenhand (vrijwilligster van vleermuiswerkgroep Gelderland) en A. Westendorp.

Tijdens het veldbezoek op 2 september werd op de trap naar de hoofdzolder een dood jong van laatvlieger gevonden. Op de zolder zelf werden drie individuen van de gewone dwergvleermuis en veel mest aangetroffen. Op zolder ligt onder vrijwel iedere standvink vleermuisenmest. De constructie van de kap bestaat uit eiken en vuren balken die met pengatverbindingen met elkaar verbonden zijn. Bij recente renovatie en reparaties zijn verbindingen zonder pengat aangebracht. Op basis van de mest is aannemelijk dat de spleten in de pengatverbindingen voornamelijk door gewone dwergvleermuizen worden gebruikt. De hoeveelheid mest die aanwezig was wijst op gebruik als zomer- en paarverblijfplaatsen door een aantal individuen die op de zolder regelmatig van plek wisselen. Er was geen concentratie van mest aanwezig die duidt op een kraamkolonie.

Ter hoogte van de schoorsteen werden keutels gevonden die vermoedelijk afkomstig zijn van de gewone grootoorvleermuis. Waarschijnlijk hangen de dieren regelmatig aan de nokbalk en gebruiken ze de aansluiting van het dak op de schoorsteen als invliegopening. Het kan gaan om een zomer- of kraamverblijfplaats.

Op de zolder van de toren aan de westzijde werden grote hoeveelheden mest aangetroffen. Deze is

afkomstig van laatvlieger. De hoeveelheid mest en het aangetroffen dode jong wijzen op de aanwezigheid van een kraamverblijfplaats.

Op basis van de beschikbare informatie is de aanwezigheid van andere soorten niet uit te sluiten. Gelet op de omgeving en de voorkeur van vleermuissoorten voor bepaalde typen verblijfplaatsen is het mogelijk dat ook baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), Brandt's vleermuis (*Myotis brandtii*) en franjestaart (*Myotis nattereri*) gebruik maken van de zolder.

De kelder van het kasteel is deels in gebruik. Het metselwerk van de ongebruikte delen is zorgvuldig afgewerkt, gestukt en geschilderd. Ook is dit deel van de kelder niet bereikbaar van buiten. In de kelder zijn geen gebruikssporen van vleermuizen aangetroffen. De kelder fungeert niet als winterverblijfplaats voor vleermuizen.

De bomen ter hoogte van de geplande oprit van de parkeerplaats bevatten holtes die geschikt zijn voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kunnen dan ook aanwezig zijn.

In het plangebied kunnen derhalve de volgende soorten worden verwacht: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), bosvleermuis (*Nyctalus leisleri*), laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, vale vleermuis (*Myotis myotis*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), franjestaart, baardvleermuis en Brandt's vleermuis.

De verwachting dat vale vleermuis hier kan voorkomen is gebaseerd op de aanwezigheid van een vale vleermuis in een winterverblijfplaats in Baak. Landgoed Hackfort vormt voor de soort een zeer geschikt foerageergebied. De vale vleermuis foerageert mogelijk in periodes net voor en na de winterrust op het landgoed.

In Tabel 1 is weergegeven welke functies van bovengenoemde soorten mogelijk voorkomen.

Tabel 1. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foeragegebied
gewone dwergvleermuis	X		X	X	X	X
ruige dwergvleermuis			X	X	X	X
kleine dwergvleermuis	X		X	X	X	X
rosse vleermuis					X	X
bosvleermuis	X	X			X	X
laatvlieger	X	X			X	X
gewone grootoorvleermuis	X	X			X	X
vale vleermuis						X
watervleermuis	X	X			X	X
franjestaart	X	X			X	X
baardvleermuis	X	X			X	X
Brandt's vleermuis	X				X	X

Onder de Wnb is de bescherming van vleermuizen vergelijkbaar als onder de Ff-wet.

5.3 Vogels

De zolder van het kasteel is afgesloten en niet toegankelijk voor grotere vogels als uilen. Er lag wel vogelpoep op de zolder. Deze is afkomstig van kleine zangvogels, die wel onder de dakrand naar binnen kunnen kruipen. Vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest zijn niet aanwezig op de zolder. De kelder is eveneens afgesloten en niet toegankelijk voor vogels.

In de bosstrook zijn geen nesten van vogels met een jaarrond beschermd nest aangetroffen. Hier kunnen echter wel vogels tot broeden komen waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn.

De bescherming van vogels blijft onder de Wnb hetzelfde als onder de Ff-wet.

5.4 Vissen

In het plangebied is een watergang aanwezig. De watergang wordt overschaduwd door bomen en er is vrijwel geen oever of watervegetatie aanwezig. Daarnaast ligt de watergang vol met afgefallen blad. De watergang is dan ook ongeschikt als leefgebied voor beschermde vissoorten.

5.5 Amfibieën en reptielen

In het plangebied is een watergang aanwezig, deze ligt parallel aan de Baakseweg in de bosstrook. De watergang wordt overschaduwd door de bosstrook. Dit maakt de watergang ongeschikt voor

kamsalamder en poelkikker. Die van zonnige wateren houden. Meer algemene amfibieën als gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander komen mogelijk wel voor. In de kelder van het kasteel worden wel eens overwinterende kleine watersalamanders aangetroffen, onder het luik naar de waterleiding. Zwaarder of strikt beschermde amfibieën zijn nooit aangetroffen. Daarom mag aangenomen worden dat deze niet aanwezig zijn.

In de bosstrook worden voorts geen reptielen verwacht. Het ontbreekt aan geschikt biotoop voor deze soorten. Het voorkomen van reptielen is redelijkerwijs uitgesloten.

Onder de Wnb zijn de algemeen voorkomende soorten beschermd. Het is aan de provincies om een verordening op te stellen waarin soorten vrijgesteld worden van de ontheffingsplicht. In de conceptverordening van de Provincie Gelderland zijn de algemeen voorkomende amfibieën vrijgesteld.

5.6 Libellen en dagvlinders

In het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor libellen en dagvlinders. Het voorkomen van zwaar of strikt beschermde libellen en dagvlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.7 Overige ongewervelden

In verband met het ontbreken van voor overige ongewervelden geschikte ecotopen (oude eiken, schoon water, veensloten, vennen) in het plangebied kan het voorkomen van zwaar of strikt beschermde overige ongewervelden redelijkerwijs worden uitgesloten.

Kelder

Hiervoor worden geen aanpassingen aan de bestaande constructie uitgevoerd. Het betreft een uitbreiding van het huidige gebruik van de kelder. De tot nog toe ongebruikte ruimten in de kelder worden in gebruik genomen als opslagruimte.

Parkeerplaats en oprit

De aanleg van de parkeerplaats vindt plaats op een perceel dat nu in gebruik is als weide. De top laag wordt afgegraven waarna er verharding wordt aangebracht. De oprit doorsnijdt de bosstrook langs de Baakseweg. Voor de oprit moeten mogelijk enkele bomen gerooid worden.

7. Toetsing aan wet- en regelgeving

Op grond van de resultaten van het veldbezoek, het literatuuronderzoek en de te verwachten effecten van de ingreep is een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd. Uit deze toetsing volgt welke negatieve effecten verwacht kunnen worden en welke soorten daarbij betrokken zijn. Ook geeft de toetsing aan of aanvullend onderzoek dan wel een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is vereist.

Voorts is onderzocht of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten of dat hiervoor nog aanvullend onderzoek nodig is.

7.1 Vaatplanten

In de bosstrook zijn mogelijk de gewone vogelmelk en daslook aanwezig. Deze worden dan verwijderd bij de aanleg van de oprit van de parkeerplaats. Op landgoed Hackfort is de laatste jaren flink geïnvesteerd in het herstel van de stinzenflora. De locatie van de oprit valt buiten het gebied waar de stinzenplanten zijn aangeplant. Het verdwijnen van enkele individuen van gewone vogelmelk en daslook heeft dan ook geen effect op de lokale populatie. Ten aanzien van deze planten vormt de ingreep geen overtreding van de Ff-wet of Wnb.

7.2 Zoogdieren

7.2.1 Muizen (ware muizen, woel- en spitsmuizen), knaagdieren en roofdieren

Uit de resultaten blijkt dat vaste rust- en verblijfplaatsen of het voorkomen van zwaar of strikt beschermde soorten uit deze soortgroepen redelijkerwijs uitgesloten kunnen worden. De aanleg van de parkeerplaats en oprit hebben geen effect op mogelijk aanwezige foeragerende individuen van boom-, steenmarter en eekhoorn. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep houdt voor deze soortgroepen dan ook geen overtreding van de Ff-wet of Wnb in.

7.2.2 Vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat enkele soorten vleermuizen binnen het plangebied kunnen voorkomen. In Tabel 2 is weergegeven op welke potentieel voorkomende combinatie van soorten en functies binnen het plangebied mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn.

Tabel 2. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foeragegebied
gewone dwergvleermuis	X		X	X	X	X
ruige dwergvleermuis			X	X	X	X
kleine dwergvleermuis	X		X	X	X	X
rosse vleermuis					X	X
bosvleermuis	X	X			X	X
laatvlieger	X	X			X	X
gewone grootoorvleermuis	X	X			X	X
vale vleermuis						X
watervleermuis	X	X			X	X
franjestaart	X	X			X	X
baardvleermuis	X	X			X	X
Brandt's vleermuis	X				X	X
		Geen negatief effect te verwachten				
		Negatief niet uitgesloten bij rooien bomen				
		Negatief effect niet uitgesloten				

Het plaatsen van de slaapdoosjes, dus strikt het plaatsen van de doosjes, op de zolder van het kasteel kan leiden tot verstoring van gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Dit effect is te voorkomen door de slaapdoosjes te plaatsen op een moment dat er geen vleermuizen aanwezig zijn. Aanvullend onderzoek zal moeten uitwijzen of er een moment is waarop er geen vleermuizen aanwezig zijn. Indien er jaarrond vleermuizen aanwezig zijn op de zolder zal er tijdens het plaatsen van de slaapdoosjes tijdelijk verstoring optreden.

De slaapdoosjes worden los in de ruimte geplaatst, de bestaande constructie blijft ongemoeid. Dit houdt in dat alle verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig blijven. De verblijfplaatsen kunnen echter onbereikbaar worden op het moment dat de geplaatste doosjes de aanvliegroutes blokkeren. Dit effect beperkt zich tot de verblijfplaatsen in de standvinken op de hoofd zolder. Door het plaatsen van op maat gemaakte kasten (zoveel mogelijk gelijkend op de huidige gaten die gebruikt worden) elders op de zolder kan dit gecompenseerd worden. Het effect is dan tijdelijk. Tijdens en na het plaatsen van de doosjes blijft de nokbalk bereikbaar. De zolder van de toren aan de westzijde blijft in zijn geheel ongemoeid. Dit houdt in dat er geen direct fysiek effect is op de verblijfplaatsen.

Het aanleggen van de daklichten en ramen in de dakkapellen zorgt voor meer daglicht op de zolder. Daglicht is nu in beperkte mate aanwezig en vooral direct rondom de bestaande dakkapellen waar luiken met een klein ruitvormig raampje aanwezig zijn. De soorten waarvan nu bekend is dat ze aanwezig zijn, zijn in zekere mate licht-tolerant. Een toename van daglicht kan ertoe leiden dat de zolder ongeschikt wordt voor vleermuizen; een negatief effect op vleermuizen is derhalve niet uit te sluiten. Het gebruik van kunstlicht op de zolder voor en door de gasten heeft tot gevolg dat verblijfplaatsen ongeschikt worden.

De luiken en ramen in de dakkapellen worden straks gebruikt om op warme dagen de temperatuur te regelen. Dit kan indirect leiden tot het ongeschikt raken van verblijfplaatsen. Laatvlieger en gewone grootoorvleermuis zijn beide warmte-minnende soorten. Ze kiezen dit soort grote open warme zolders vanwege die warmte. Het geeft ze een voordeel bij de reproductie omdat de jongen minder energie gebruiken om warm te blijven als de vrouwtjes 's nachts aan het jagen zijn. Daarnaast is er nog de toename in luchtstromen, tocht. Dit kan eveneens leiden tot het ongeschikt raken van de verblijfplaatsen.

In hoeverre en of de verblijfplaatsen daadwerkelijk ongeschikt raken door de toename van licht en de verandering in microklimaat is nu niet met zekerheid te zeggen. Dit hangt onder andere af van het aantal en de locaties van de verblijfplaatsen gedurende de zomer en het aantal dieren dat er gebruik van maakt. In ieder geval kan niet op voorhand gesteld worden dat de toename van (kunst)licht en de veranderingen in microklimaat op de zolder geen effect hebben. Vanuit juridisch oogpunt betekent dit dat de ingreep niet zonder ontheffing uitgevoerd kan worden. Dit betreft zowel de Ff-wet als straks de Wnb.

De toren aan de noordwest kant van het landhuis blijft in zijn geheel ongemoeid en heeft ook geen directe verbinding met de hoofdzolder. In deze toren bevindt zich de kraamkolonie van laatvlieger. De werkzaamheden hebben geen effect op deze verblijfplaats.

De aanleg van de parkeerplaats heeft geen effect op vleermuizen. Als de bomen die gerooid worden holtes bevatten die geschikt zijn voor vleermuizen kan dit leiden tot het verwijderen van verblijfplaatsen van vleermuizen. Dit is in strijd met de Ff-wet en Wnb.

Het verder in gebruik nemen van de kelder heeft geen effect op vleermuizen, aangezien deze ongeschikt is als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

7.3 Vogels

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen aanwezig.

Werkzaamheden die uitgevoerd worden ten behoeve van de parkeerplaats tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring van broedgevallen van algemene vogelsoorten. Omdat alle vogels tijdens het broeden zijn beschermd, kunnen werkzaamheden tijdens het broedseizoen leiden tot een overtreding van de Flora- en faunawet. Dit blijft onder de Wnb ook het geval.

7.4 Amfibieën

In de watergang worden enkel algemeen voorkomende amfibieën verwacht. Voor de aanleg van de toerit naar de nieuwe parkeerplaats wordt een deel van de watergang gedempt. Het overgrote deel van de watergang blijft behouden. De ingreep heeft zeer lokaal invloed op de mogelijk aanwezige amfibieën. Door de werkzaamheden uit te voeren in de periode tussen voortplanting en winterrust, september – november, blijft het negatieve effect beperkt en wordt voldaan aan de zorgplicht. Voor de algemeen voorkomende amfibieën geldt een algemene vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Ff-wet bij ruimtelijke ingrepen. Onder de Wnb kunnen de provincies deze soorten vrijstellen. In de conceptverordening van de provincie Gelderland zijn de algemene amfibieën vrijgesteld. Wel blijft de zorgplicht van kracht.

7.5 Overige soortgroepen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van beschermde soorten uit de soortgroepen reptielen, vissen, vlinders, libellen en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Flora- en faunawet voor deze soorten.

7.6 Gebiedsbescherming

Het Natura 2000-gebied dat het dichtste bij het plangebied ligt is 'Rijntakken'. Dit gebied ligt op een afstand van meer dan 3 km van het plangebied.

De ingreep draagt niet bij aan verreikende effecten, zoals stikstofdepositie of verdroging. Het plangebied ligt te ver van de Rijntakken af om bij te dragen aan visuele of mechanische verstoring als gevolg van de ingreep.

In de omgeving van het plangebied zijn geen Beschermde Natuurmonumenten aanwezig. Vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn voor dit project dan ook niet nodig.

De ingreep vindt plaats binnen het NNN. Hierdoor is het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur van toepassing. Dit geldt voor de parkeerplaats en oprit, niet voor de werkzaamheden in het kasteel zelf.

8. Conclusies

Uit de toetsing van de resultaten van het onderzoek aan de Flora- en faunawet en Wet natuurbescherming blijkt dat bij uitvoering van de ingreep mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn op:

- vleermuizen,
- vogels.

Op de overige soortgroepen wordt geen negatief effect op beschermde soorten (of functies) verwacht.

Op grond van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en de aard van de ingreep worden geen significant negatieve effecten verwacht op de kwaliteit van beschermde gebieden.

Ten aanzien van NNN zal de aanleg van de parkeerplaats getoetst moeten worden, aangezien deze werkzaamheden in het NNN vallen.

8.1 Vleermuizen

De ingreep bestaat uit drie onderdelen: de slaapdoosjes op zolder, de ingebruikname van de kelder en de nieuwe parkeerplaats met toerit.

8.1.1 Slaapdoosjes op zolder

Het plaatsen van de slaapdoosjes, aanleggen van het looppad, de wijzigingen in de bestaande luiken en het aanbrengen van de daklichten op zichzelf, dus strikt de werkzaamheden zelf, hebben geen effect op vleermuizen mits deze uitgevoerd op een moment worden dat er geen vleermuizen aanwezig zijn op de zolder. Aanvullend onderzoek moet uitwijzen of een dergelijk moment bestaat.

De ingebruikname van de slaapdoosjes, samen met een toename van (kunst)licht en ventilatie en betreding van de zolder, hebben effecten op de aanwezige verblijfplaatsen en soorten. In welke mate effecten optreden hangt af van de locatie van de verblijfplaatsen gedurende de zomer en het aantal dieren dat er gebruik van maakt. Aanvullend onderzoek moet uitwijzen wat het huidige gebruik is van de zolder door vleermuizen gedurende de zomer, welke functies de zolder vervult en welke aantallen en soorten vleermuizen aanwezig zijn.

De werkzaamheden hebben geen effect op de kraamkolonie van laatvlieger op de zolder van de noordwestelijke toren.

De ingreep leidt waarschijnlijk tot het verdwijnen van een deel van de verblijfplaatsen op de zolder van het landhuis. Dit is in strijd met de Flora- en faunawet en de Wet natuurbescherming. Het plaatsen en in gebruik nemen van de slaapdoosjes zoals in hoofdstuk 6 gepresenteerd lijkt niet haalbaar onder de huidige en toekomstige wetgeving. De negatieve effecten zijn niet op voorhand uit te sluiten en ook kan niet met zekerheid gezegd worden dat de effecten volledig gemitigeerd kunnen worden. Dit maakt de kans op een ontheffing vrijwel nihil.

8.1.2 Alternatief slaapdoosjes

Ten aanzien van de slaapdoosjes kan gezocht worden naar een alternatief welke een kleiner oppervlak van de zolder gebruikt en zich meer concentreert op een bepaalde plek.

Natuurmonumenten geeft aan een variant met 1 grote slaapbox boven aan de bestaande trap te onderzoeken. De gebruikers van de slaapbox komen dan via een nieuw te plaatsen trap in de oostelijke toren de slaapbox binnen. De bestaande trap dient dan als vluchtroute. Er is dan voor de gasten geen mogelijkheid meer om de rest van de zolder te bereiken. Dit zorgt voor een betere scheiding van het gebruik van de zolder door mensen en vleermuizen. Ecologisch gezien lijkt dit een haalbare variant. Wel zal onderbouwd moeten worden dat deze variant geen vaste rust- en verblijfplaatsen schaadt. Hier zal aanvullend onderzoek naar gedaan moeten worden, waarbij de hangplekken op de zolder in kaart gebracht worden en het gebruik ervan gemonitord wordt.

8.1.3 Ingebruikname kelder

De kelder is ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De verdere ingebruikname van de kelder heeft dan ook geen effect op vleermuizen. De ingebruikname van de kelder is niet in strijd met de Flora- en faunawet of de Wet natuurbescherming.

8.1.4 Parkeerplaatsen en nieuwe oprit

Als bomen met holten worden gerooid ten behoeve van deze ingreep worden mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verwijderd. Dit is in strijd met de Flora- en faunawet en Wnb. De bomen moeten worden onderzocht op aanwezigheid van vleermuizen in de boomholten. Het verdient aanbeveling dit aanvullende onderzoek uit te voeren volgens het Vleermuisprotocol 2013 van de Gegevensautoriteit Natuur.

Bij gebruikmaking van dit protocol wordt een eventuele ontheffingsaanvraag zonder aanvullende informatie vrijwel zeker in behandeling genomen. Tevens geeft het Vleermuisprotocol invulling aan de onderzoeksinspanning voortkomend uit de Flora- en faunawet. Aanvullend vleermuisonderzoek houdt in dat er twee bezoeken in periode 15 mei t/m 15 juli (twee direct na zonsondergang en een direct voor zonsopkomst) en twee bezoeken in periode 15 augustus t/m 1 oktober (ruim na zonsondergang en ruim voor zonsopkomst) aan het plangebied gebracht dienen te worden. Deze bezoeken moeten met behulp van een *heterodyne* batdetector met *time expansion* uitgevoerd worden.

8.2 Vogels

Het voorkomen van vogels heeft betrekking op het aanleggen van de nieuwe parkeerplaats en oprit. Vogels met een jaarrond beschermd nest zijn niet aanwezig. Voor de andere aanwezige soorten broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten van 15 maart tot 15 juli.

Wanneer niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden moet het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht worden op de aanwezigheid van broedgevallen. Het terrein kan ook voorafgaand aan de broedperiode vrijgemaakt worden van beplanting om broedgevallen te voorkomen. Ook is het dan aan te raden het

aanwezige snoeiafval en de vegetatie binnen het werkterrein (ruim) voor het broedseizoen te verwijderen, om de kans op broedgevallen binnen het plangebied te beperken.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedende vogels.

8.3 Samenvatting

Het plaatsen en in gebruik nemen van de slaapdoosjes leidt tot een overtreding van de Flora- en faunawet, en na 1-1-2017 van de Wet natuurbescherming. Aanvullend onderzoek naar vleermuizen op de zolder van het landhuis is nodig om de effecten van de ingreep volledig te kunnen bepalen. Na het bepalen van de effecten kan gezocht worden naar maatregelen om de negatieve effecten te voorkomen dan wel te compenseren. Het lijkt er echter op dat op voorhand niet alle negatieve effecten voorkomen of gemitigeerd kunnen worden. De kans op een ontheffing lijkt dan ook erg klein.

Het alternatief met maar 1 grote slaapbox op de zolder lijkt op voorhand ecologisch gezien haalbaar. Wel zal voor de Flora- en faunawet en de Wet natuurbescherming onderbouwd moeten worden dat er geen vaste rust- en verblijfplaatsen benadeeld worden. Daar zal aanvullend onderzoek naar gedaan moeten worden, waarbij de diverse hangplekken, het aantal individuen en de verschuivingen van hangplekken op de zolder in kaart gebracht worden.

De ingebruikname van de kelder en de aanleg van de nieuwe parkeerplaats leidt niet tot een overtreding van de Flora- en faunawet, mits rekening wordt gehouden met broedvogels. Voor de oprit worden enkele bomen gerooid. Van deze bomen moet vastgesteld worden of zij in gebruik zijn door vleermuizen. Dit onderzoek wordt bij voorkeur uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2013.

Eventuele significant negatieve effecten op nabijgelegen beschermde gebieden zijn in dit geval niet aan de orde.

9. Bronnen

9.1 Literatuur

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Rapport, Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman, 2011. Cursus vleermuizen en planologie. Cursusmap, Zoogdierverseniging.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html>] (06-04-2014)].

Regelink, J.R. & T. Bosch, 2007. Grote bosmuis in Winterswijk. Zoogdier 18 (2): 23.

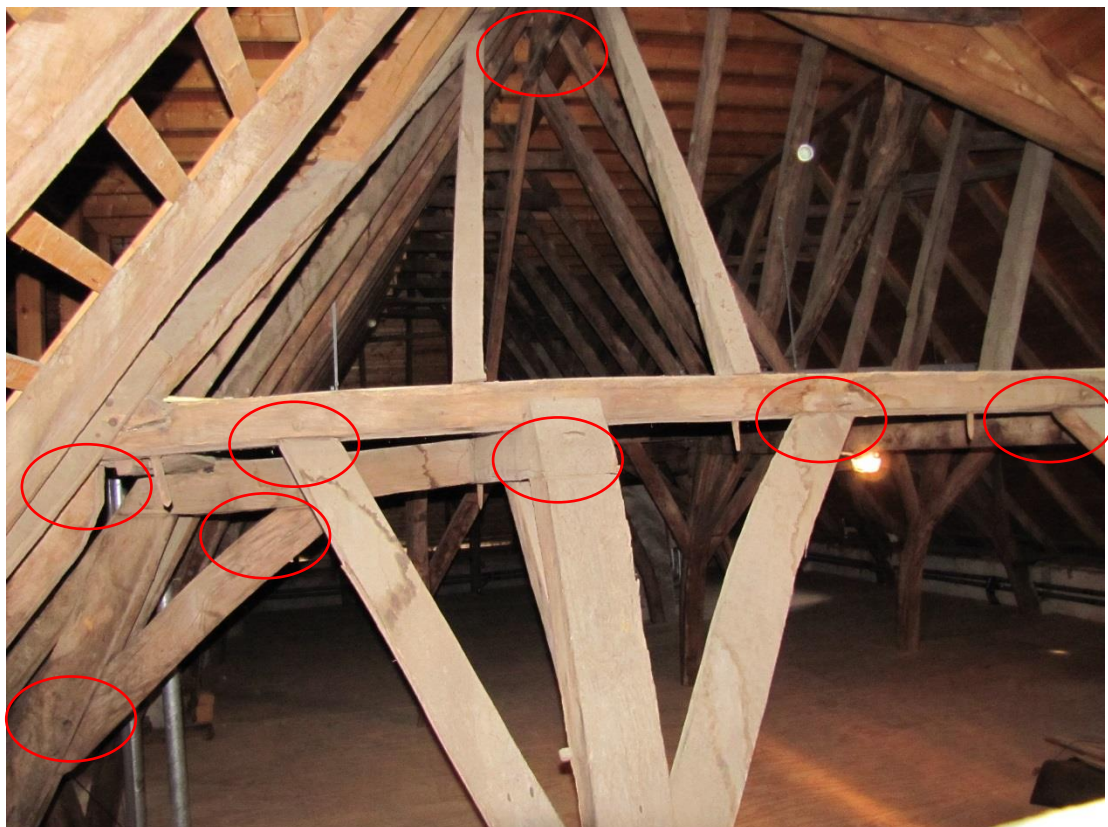
Bijlage 1. Foto-impressie plangebied

Figuur 3. locatie voor een van de slaapdoosjes.

Figuur 4. vleermuizenmest.

Figuur 5. overzicht gebinten kapconstructie op de hoofdzolder van het landhuis. De rode cirkels geven een deel van de verblijfplaatsen van vleermuizen aan.

Figuur 6. mest van laatvlieger in noordwest toren

Figuur 7. overzicht kelder

Figuur 8. ongebruikte ruimte in de kelder

Figuur 9. locatie nieuwe parkeerplaats

Figuur 10. locatie nieuwe oprit

Bijlage 2. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Het Ministerie van LNV (nu: EZ) heeft in augustus 2009 de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn aangepast. Met ingang van 26 augustus 2009 geldt een jaarronde bescherming van nestplaatsen van de categorie 1 – 4 soorten:

- boomvalk (*Falco subbuteo*)
- buizerd (*Buteo buteo*)
- gierzwaluw (*Apus apus*)
- grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*)
- havik (*Accipiter gentilis*)
- huismus (*Passer domesticus*)
- kerkuil (*Tyto alba*)
- oehoe (*Bubo bubo*)
- ooievaar (*Ciconia ciconia*)
- ransuil (*Asio otus*)
- roek (*Corvus frugilegus*)
- slechtvalk (*Falco peregrinus*)
- sperwer (*Accipiter nisus*)
- steenuil (*Athene noctua*)
- wespandief (*Pernis apivorus*)
- zwarte wouw (*Milvus migrans*).

Meer informatie over deze lijst en de bescherming van nestplaatsen van vogels door de Flora- en faunawet is te vinden op de website van het ministerie van EZ.